

Назва навчальної дисципліни	Історія релігії та церкви в Україні
Галузь знань	<i>01 Освіта / Педагогіка</i>
Спеціальність	<i>014 Середня освіта (Українська мова і література)</i>
ОПП	<i>Середня освіта (Українська мова і література. Історія)</i>
Кількість кредитів	3
Прізвище, ім'я, по батькові викладача	<i>Мороз Олена Василівна</i>
Науковий ступінь	<i>Кандидат філософських наук</i>
Вчене звання	<i>Доцент</i>
Посада викладача	<i>Доцент</i>
Контактний телефон викладача	<i>0976331849</i>
E-mail викладача	<i>lena_lisova@ukr.net</i>
Розклад консультацій	<i>Очні консультації</i>
Час проведення	<i>14.40 – 17.00</i>
Місце проведення	<i>37 ауд.</i>

Опис дисципліни

Освітній компонент «Історія релігії та церкви в Україні» належить до переліку вибіркових дисциплін та викладається для здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти. Він пропонує вивчення історії релігійно-церковних процесів в Україні.

Мета дисципліни – забезпечити здобувачів вищої освіти знаннями про розвиток релігійного й церковного життя в Україні, що, у свою чергу, сприятиме розвитку історичного мислення; формуванню наукового підходу до осмислення досягнень історичної науки у контексті аналізу сучасних релігійно-церковних процесів в Україні.

Завдання дисципліни – з'ясувати основні історичні віхи становлення, напрями та тенденції розвитку релігійно-церковних процесів в Україні в умовах секуляризації, світоглядного релятивізму, що сприятиме формуванню цілісної картини історичного минулого України, усвідомленню важливої ролі церковно-релігійних процесів у суспільному житті країни, як у минулому, так і в умовах сьогодення.

Навчальний контент

Теми лекцій	Теми практичних занять	Методи навчання	Методи контролю
Змістовий модуль 1. Релігійне життя на українських землях від давніх часів до XVII ст.			
Тема 1. Дохристиянські вірування на території України	Предмет і завдання курсу	Лекція Семінар	Усне та письмове опитування, тестовий контроль
Тема 2. Християнський період Київської Русі	Поширення християнства на території Київської Русі (до 988 р.). Літописні легенди про поширення християнства	Поясню-вальні-ілюстративні та частково-пошукові методи з викори-станням аудіовізуальних засобів	

Тема 3. Православна церква в умовах іноземної влади на українських землях (друга половина XIII – кінець XVI ст.)	Православна церква в період монгольської навали		
Тема 4. Посилення наступу католицизму на українські землі. Берестейська унія 1596 р.	Передумови Берестейської унії. Складність церковно-релігійної ситуації на українських землях у XVI ст.		
Змістовий модуль 2. Релігійно-церковне життя в Україні у XVIII – наприкінці XX ст.			
Тема 5. Християнські церкви на українських землях у XVIII – на початку XX ст.	Ліквідація національних особливостей православної церкви в Україні в умовах наступу російського царизму в XVIII ст.	Лекція Семинар	Усне та письмове опитування, тестовий контроль
Тема 6. Релігійно-церковне життя в Україні в умовах тоталітаризму (1920-ті – 1980-ті роки)	Антицерковна політика радянського тоталітаризму у міжвоєнний період. Початок атеїстичної кампанії	Пояснювально-ілюстративні та частково-пошукові методи з використанням аудіовізуальних засобів	
Змістовий модуль 3. Сучасні релігійно-церковні процеси в Україні. Релігії національних меншин			
Тема 7. Православ'я в період незалежності України	Тенденції церковно-релігійного життя в період незалежності України	Лекція Семинар	Усне та письмове опитування, тестовий контроль
Тема 8. Католицизм та протестантизм в період незалежності України	Українська греко-католицька церква	Пояснювально-ілюстративні та частково-пошукові методи з використанням аудіовізуальних засобів	
Тема 9. Етноконфесійні та нові релігійні організації в Україні	Іслам, іудаїзм, караїмизм, вірменська апостольська церква в Україні, нові релігійні організації		
Залік			

Формування компетентностей

Індекс в матриці ОП	Компетентності
ЗК 3	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
ЗК 6	Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем,

	ініціативності.
ФК 2	Здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички застосування комунікативних технологій, ораторського мистецтва та риторичної комунікації для здійснення спілкування у професійній сфері.
ФК 9	Володіння навичками публічного мовлення, аргументації, ведення дискусії та наукової полеміки; здатність творчо та критично осмислювати інформацію для вирішення теоретичних і практичних завдань у сфері професійної діяльності.
ФК 10	Здатність до самостійної інтерпретації змісту історичних джерел та історичних фактів і формування власної оцінки у ставленні до минулого й сьогодення України та світу.

Формування результатів навчання

Індекс в матриці ОП	Результати навчання
ПРН 1	Поширювати знання через призму національних і загальнолюдських цінностей, толерантності, адаптивності до культурного середовища.
ПРН 2	Володіти комунікативною мовленнєвою компетентністю (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти).
ПРН 4	Демонструвати уміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання у сфері суспільних і професійно орієнтованих дисциплін, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання.
ПРН 5	Демонструвати знання категоріального апарату лінгвістики, літературознавства та історії.
ПРН 14	Уміння аналізувати й порівнювати факти історичної дійсності та історичні процеси; оцінювати діяльність соціальних груп та історичних постатей з позиції загальнолюдських та національних цінностей; формулювати власну аргументовану позицію щодо суперечливих питань новітньої історії.
ПРН 15	Уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Перескладання тем / модулів відбувається під час проведення консультацій керівника курсу.
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час самостійних / контрольних робіт заборонене (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань у процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Література

Базова

1. Історія релігії в Україні: навчальний посібник / За ред. А. М. Колодного, П. Л. Яроцького. Київ: Знання, КОО, 1999. 735 с
2. Колодний А. Релігійне життя України в особах його діячів і дослідників. Київ: Інтерсервіс, 2017. 739 с

3. Лубська М.В., Білотор Д.В., Лубський В.І., Кудин О.О., Лубська Т.І. Історія релігії світу. Центр навчальної літератури, 2022. 852 с.
4. Митрополит Іларіон. Українська Церква. Нариси з історії Української Православної Церкви. 2-ге вид. Вінніпег, 1982. 367 с.
5. Мулик-Луцик Ю. Нарис історії Української Православної Церкви. Ч. 1. Вінніпег, 1979. 181 с
6. Стельникович С. В. Методичні рекомендації до семінарських занять з навчальної дисципліни «Історія релігії та церкви в Україні». Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2020. 52 с.
7. Стівен Протеро. Вісім релігій, що панують у світі: чому їхні відмінності мають значення. Book Chef, 2022. 464 с.

Допоміжна

1. Боцюрків Б. Українська Греко-Католицька Церква і Радянська держава (1939–1950) / Переклад з англ. Н. Кочан. Львів: Видавництво УКУ, 2005. 268 с
2. Головащенко С. І. Історія християнства: курс лекцій: навчальний посібник. Київ: Либідь, 1999. 352 с.
3. Екуменізм і проблеми міжконфесійних відносин в Україні / За заг. ред. А. Колодного, П. Яроцького, О. Сагана. Київ: Гносис, 2001. 278 с
4. Лубський В. І., Горбаченко Т. Г., Лубська М. В., Яковенко А. І. Релігієзнавство. Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 448 с.
5. Релігієзнавчий словник / Ред. А. Колодний, Б. Лобовик. Київ: Четверта хвиля, 1996. 392 с.
6. Річинський А. В. Проблеми української релігійної свідомості / Упоряд. А. Колодний, О. Саган. 3-тє вид. Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. 448 с
7. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI–XVII ст. Київ: Критика, 2002. 416 с.

Інтернет – ресурси

1. Інститут релігійної свободи. URL: <https://irs.in.ua/ua>.
2. Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. URL: <https://filosof.com.ua/>.
3. Релігійно-інформаційна служба України. URL: <https://risu.ua/>.
4. The World Council of Churches. URL: <https://www.oikoumene.org/>.